

PODKLADOVÉ STATISTIKY K SEMINÁŘI

„SPOLEČNOST BEZ KORUPCE: POHLED ZE SEVERU“

SENÁT PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY - 12. září 2014

1. INDEX VNÍMÁNÍ KORUPCE

(výsledky indexu CPI z r. 2013 – umístění České republiky a severských zemí v celkovém žebříčku zahrnujícím 177 zemí)

Hodnocení země: Hodnocení se vztahuje k vnímání míry korupce mezi státními úředníky a politiky, jak ji vidí představitelé podnikatelské sféry a analytici hodnotící danou zemi. Používá se stupnice 100-0 (100 = země téměř bez korupce; 0 = vysoká míra korupce).

Použité průzkumy: vyjadřuje počet průzkumů nebo hodnocení, které byly použity pro výpočet hodnoty CPI 2013 u dané země. V roce 2013 se vycházelo z 13 průzkumů a hodnotících zpráv. Podmínkou pro zahrnutí země do žebříčku CPI je dostupnost údajů nejméně ze 3 zdrojů.

Pořadí země v celkovém žebříčku	Pořadí v regionu EU + západní Evropa	Země	CPI 2013 - Hodnocení	Použité průzkumy	Nejnižší a nejvyšší hodnocení MIN	MAX
1	1	Dánsko	91	7	83	98
3	2	Finsko	89	7	83	98
3	2	Švédsko	89	7	83	98
5	4	Norsko	86	7	80	98
.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
57	25	Česká republika	48	10	34	62

Index vnímání korupce (Corruption Perception Index, CPI) zveřejňuje mezinárodní nevládní organizace Transparency International (TI) od roku 1995. Index řadí země podle stupně vnímání korupce ve veřejném sektoru.

Žebříček je sestavován na základě výsledků průzkumů, v nichž respondenti mj. hodnotí schopnost vládních institucí potlačovat a postihovat korupci, účinnost protikorupčních opatření, rozsah korupce v různých institucích a oblastech veřejné správy, míru transparentnosti fungování institucí a míru zneužívání veřejných funkcí a veřejných prostředků.

Podrobnosti a výsledky Indexu vnímání korupce najdete na webových stránkách TI - Česká republika www.transparency.cz a TI www.transparency.org.

2. GLOBÁLNÍ BAROMETR KORUPCE

(výsledky průzkumu z r. 2013, který zahrnoval ČR a ze severských zemí Dánsko, Finsko, Norsko)

- **Vnímání sektorů jako zkorumpovaných:** Existuje velký rozdíl mezi ČR a severskými zeměmi, především ve vnímání zkorumpovanosti veřejných představitelů a státních úředníků (ČR 71% vs. 11-29%) a oblasti soudnictví (ČR 52% vs. 5-9%); dále politické strany (ČR 73%, vs. 30-41%), parlament/zákonodárny sbor (ČR 59%, vs. 18-31%).
- V ČR vládne oproti severským zemím **značná nedůvěra v účinnost vládních opatření** (4%, vs. 20-33%), resp. silné přesvědčení o jejich neúčinnosti (72% vs. 28-41%).
- **Ochota veřejnosti oznamovat případy korupce** je v ČR výrazně nižší než v severských zemích (55% vs. 65-93%), přitom zdůvodnění, proč neoznamovat, se u respondentů z jednotlivých zemí příliš neliší („nic by se nestalo“ ČR 51% vs. 37-48%).
- **Placení úplatků:** na severu téměř nulové (1-3%), vs. ČR 15%.
- **Vnímání míry korupce:** v ČR stále převládá přesvědčení, že korupce roste (57%, vs. „zůstala stejná – 36%“), na severu vnímání vyváženější (spíše „stejná“ – 45-68%).

	Dánsko	Finsko	Norsko	ČR
Do jaké míry vnímáte, že jsou ve vaší zemi korupcí postiženy následující sektory? (procento respondentů, kteří označili daný sektor za zkorumpovaný/extrémně zkorumpovaný)				
Politické strany	30 %	45 %	41 %	73 %
Parlament / zákonodárny sbor	18 %	31 %	21 %	59 %
Obchodní / soukromý sektor	31 %	42 %	41 %	45 %
Soudnictví	5 %	9 %	9 %	52 %
Policie	9 %	5 %	16 %	54 %
Veřejní představitelé / státní úředníci	11 %	25 %	29 %	71 %
Jak účinné jsou podle vás aktivity vlády vaší země v boji proti korupci?				
Velmi účinné / účinné	33 %	21 %	20 %	4 %
Neúčinné / velmi neúčinné	28 %	36 %	41 %	72 %
Jak se změnila míra korupce v zemi během posledních dvou let? (% respondentů, kteří označili uvedenou možnost)				
Velmi vzrostla / částečně vzrostla	27 %	44 %	45 %	57 %
Zůstala stejná	68 %	45 %	48 %	36 %
Při svém kontaktu s některou institucí (soudnictví, úřady, zdravotnictví, vzdělávání atd.) v posledních 12 měsících, dali jste Vy nebo někdo z vaší domácnosti úplatek v jakékoli podobě? (% respondentů: ANO)	1 %	1 %	3 %	15 %
Oznámil/a byste případ korupce?				
ANO	93 %	65 %	91 %	55 %
NE	7 %	35 %	9 %	45 %
Pokud ne, proč ne?				
Nevím kam	8 %	29 %	19 %	23 %
Obávám se důsledků	35 %	15 %	30 %	24 %
Vůbec nic by se nestalo	46 %	37 %	48 %	51 %

Globální barometr korupce (GBK) zkoumá názory a zkušenosti respondentů s korupcí. Jde o průzkum prováděný mezi veřejností, tj. jde o určitý indikátor poskytující obrázek o tom, jak korupce ovlivňuje život jednotlivců na národní úrovni a jak lidé vnímají snahy vlád s korupcí bojovat. Zároveň průzkum odráží osobní zkušenosti respondentů s korupcí v průběhu uplynulého roku. Průzkum vydává mezinárodní nezisková organizace Transparency International (TI), v roce 2013 zahrnoval 107 zemí. Podrobné výsledky jsou k dispozici na www.transparency.org.

3. GLOBAL COMPETITIVENESS REPORT 2013-2014

(Zpráva o mezinárodní konkurenceschopnosti vydávaná Světovým ekonomickým fórem)

Vybrané výsledky indexu globální konkurenceschopnosti (srovnání ČR a severských zemí – Dánsko, Finsko, Norsko, Švédsko):

- V celkovém **hodnocení konkurenceschopnosti** obsadila Česká republika 46. místo ze 148 zkoumaných zemí.
- Za povšimnutí stojí zejména subindex „**veřejná důvěra v politiky**“, kde Česká republika obsadila 146. místo (ze 148!). Severské země obsadily místa v první dvacítkě hodnocených zemí.
- Velmi negativně je v České republice hodnocen také **klientelismus v rozhodování vládních úředníků** (123. místo žebříčku).

	Finsko	Švédsko	Norsko	Dánsko	ČR
Index globální konkurenceschopnosti (pořadí země v žebříčku všech hodnocených zemí)	3	6	11	15	46
1.A Kvalita veřejných institucí	1	6	9	20	87
1.04 Veřejná důvěra v politiky	7	6	4	16	146
1.05 Nepravidelné platby a úplatky	2	10	6	15	81
1.07 Klientelismus v rozhodování vládních úředníků	4	2	8	16	123
Průzkum: Co je nejproblematičtější faktorem z hlediska podnikání? Odpověď: korupce (% odpovědí)	0	0,3	0	0	17,2

Zprávu hodnotící mezinárodní konkurenceschopnost vydává každoročně Světové ekonomické fórum. V posledním průzkumu z let 2013-2014 bylo do hodnocení zahrnuto 148 zemí.

Podrobné výsledky jsou k dispozici na <http://www.weforum.org/issues/competitiveness-0/gci2012-data-platform/>.

4. EUROBAROMETR 2013

(podkladový výzkum pro zprávu Evropské komise EU Anti-Corruption Report z 3. 2. 2014)

Vybrané výsledky (porovnání ČR vs. severské země – Dánsko, Finsko, Švédsko):

- **Vnímání rozšířenosti korupce v dané zemi: v severských zemích minimální** („velmi rozšířená“ max. 7%, vs. ČR: 61%)
- **Výskyt korupce ve veřejných institucích, obzvláště celonárodních** v ČR dle vnímání respondentů výrazně vyšší (souhlas s výrokem „V národních, celostátních veřejných institucích se korupce objevuje“: rozhodně souhlasím - ČR 54% vs. severské země 8-21%)
- **V ČR výrazně vyšší počet respondentů uvádějících, že se korupce dotýká jejich každodenního života** (souhlas s výrokem „V každodenním životě se mě korupce dotýká“: ČR 28% vs. severské země 3-12%)
- **Obrovská rozšířenost korupce v podnikání v ČR vs. minimální vliv na podnikání v severských zemích:**
  - ✓ Rozhodný souhlas s výrokem „*Příliš úzké vazby mezi podnikáním a politikou v naší zemi vedou ke korupci*“: **ČR 45%, severské země 11-24%**
  - ✓ Rozhodný souhlas s výrokem „*Korupce je součástí podnikatelské kultury v naší zemi*“: **ČR 41%, severské země 5-8%**
  - ✓ Rozhodný souhlas s výrokem „*Mít politické konexe je jediný způsob, jak uspět v naší zemi v podnikání*“: **ČR 21%, severské země 2-4%**
  - ✓ Rozhodný souhlas s výrokem „*Nadržování a korupce v naší zemi omezují konkurenci v podnikání*“: **ČR 33%, severské země 5-15%**

5. FLASH EUROBAROMETER SURVEY 2013

(podkladový výzkum pro zprávu Evropské komise EU Anti-Corruption Report z 3. 2. 2014; zaměření na byznys)

Vybrané výsledky (porovnání ČR vs. severské země – Dánsko, Finsko, Švédsko):

- **Překážky podnikání:**

- ✓ Korupce: velmi vážný nebo poměrně vážný problém: ČR 71%, severské země 4-17%
- ✓ Rychle se měnící legislativa a politika: velmi vážný problém: ČR 48%, severské země 3-14%
- ✓ Složitost administrativních postupů: velmi vážný problém: ČR 43%, severské země 3-10%

- **Korupce ve veřejných zakázkách:**

- ✓ Rozšířenost korupčních praktik při zadávání veřejných zakázek – státní orgány: ČR 77%, severské země 14-22%
- ✓ Rozšířenost korupčních praktik při zadávání veřejných zakázek – krajské nebo místní orgány: ČR 67%, severské země 15-33%

Oba průzkumy se uskutečnily počátkem roku 2013 v rámci přípravy zprávy o situaci v oblasti korupce v EU (EU Anti-Corruption Report, dostupné na http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/e-library/documents/policies/organized-crime-and-human-trafficking/corruption/docs/acr_2014_en.pdf).

Eurobarometr je pravidelný průzkum, který se provádí každé dva roky ve všech členských zemích EU, formou osobního dotazování na vzorku 500-1000 respondentů v závislosti na velikosti země. Výsledky jsou na http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/eb_special_399_380_en.htm#397.

Flash Eurobarometer proběhl v roce 2013 poprvé. Šlo o telefonické dotazování zástupců podnikové sféry ze šesti vybraných oblastí (energetika, zdravotnictví, stavebnictví, výrobní podniky, telekomunikace a finanční sektor). Podrobné výsledky jsou k dispozici na http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/flash_arch_374_361_en.htm#374.